

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12	rt. o. ó.
Félévre	6	rt. o. ó.
Évnyelvre	3	rt. o. ó.
Egy órára	1	rt. o. ó.

Szerkesztői szállás:

belső székfoglaló 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:
öt hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Hassenstein és Voglérnél (Neuer-
Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyiltéri cikkek

sora után 20 kr. előg beküldése mellett
a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezelendő.

A vezér, mint közlegény.

II.

△ Tisza Kálmán nov. 29 kén tartott beszédében a többek közt azt is mondá, hogy, ha Angliában azt kérdé Gladstone, vagy D'Israeli, a mit Lónyay kért a magyar parlamenttől, „nem történhetnék egyéb, mint az, hogy ha egy órával ezelőtt még a legnagyobb bizodalommal találkoztam a házban, e bizodalmat elvesztené és nem maradna 24 óráig a kormány padokon.“ Ezt és így mondá a balközép pártvezér, azon férfi, ki beszéde elején állítá — és pedig helyesen — hogy a zárszámadások mikénti megvizsgálása „nem lehet, nem szabad, hogy bizalmi kérdés legyen.“ Ez azután a logica és következetesség!

Ez okoskodás szerint Lónyaynak vissza kellene lépnie, mert hát ő és Justh, mint Tisza újból is erősíté, de érvekkal egyszer sem bizonyítá, — ép azt kérték, javasolták, miért az angol parlament azonnal megvonná bizalmát a minisztertől; kérték, Tisza szerint, a „számadások megvizsgálása elkerülésé“ — azaz: „előbb jöjjön létre a határozat, vagy is a felmentés.“ Ily eszmevarhoz nem csoda ha azonnal csatlakozik a gyanusítás; a minthogy a képviselőház által végzendő megvizsgálás „kötelességére“ vonatkozó 1848. III. t. cz. 37. §. és az 1867. 10. t. cikkre hivatkozva, s Justh 48-i képviselőre appellálva — így szól Tisza tovább: „a czél az alkalommal (1848-ban) nem az volt, fegyvert adni a kormány kezébe, melynek segítségével a sikeres és alapos ellenőrzést kijátsza.“

Egész tisztelettel kérdezzük a balközép másodvezérét, hogy azon esetre is, ha ma valaki nemcsak theoretice, de gyakorlati példákkal is bebizonyíthatta volna azt, hogy a pénzügyér által benyújtott zárszámadások átvizsgálását, a ház által, a törvény nem rendelé, — nem lesz vala-e a háznak kötelessége, ily nyilatkozatok után, azonnal elrendelni a vizsgálatot? a minthogy a parlament ily értelemben is határozott, 125 szótöbbséggel. Hiszi-e a nemes képviselő, hogy Angliában volt és lehet oly pénzügyér, ki, ha ilyeket mondanak róla a parlament előtt, le ne tenné tárczáját, a parlament az azonnali vizsgálat elrendelését megtagadná.

Azonban nagy szerencse, hogy a dolgok csak Tisza beszédében voltak így élére állítva.

Valósággal ép Tisza nézetei irányultak „a számadások megvizsgálásának elkerülésére;“ mert hát ő „várni“ akart még hónapokig, míg az államszámvevőszék felállíthatik.

De hát várható volt-e Lónyay, midőn róla így beszélnek a pártvezérek, a parlament színe előtt? Tűrhet-e volna-e, hogy még hónapokig gyanusítottassék az ellenzék lapjaiban országszerte, hogy ne legyen annyi constátálva, hogy az állambevételeket és kiadásokat illetőleg a törvény értelmében járt el és számadása nem humbug; de tűrhette volna-e a Deák-párt maga azt, hogy úton-útfélen mondassák ellenfelei, a kebeléből kiemelkedett s általa fenntartott kormány egyik tagjáról, hogy tudatlanul és könnyelműen kezelte az ország pénzét, az adózók véres veritékét?!

Azt hiszszük, hogy ezt sem a párt, sem a miniszter el nem tűrhette; már pedig ez lesz vala az eredmény, ha Tisza nézetei vergődtek volna többségre; mi különben azért sem volt valószínű, mert a balközépi államférfiu okoskodásának futóhomok vala az alapja: összetéveszté az országot felhármázott, alaptalan gyanusítások leverésére, a párt és kormány, illetőleg önértteljes pénzügyér megnyugtatóra czélzó parlamentti határozatot, — a, csak államszámvevőszéki részletes, számtani vizsgálat után kiállítható — illetőleg megszavazható felmentéssel, és e téves magyarázathoz font koszorút az általános, politikai megvizsgálást halogatók számára, míg azok ellen, kik „a számadások megvizsgálása elkerülésé“ ellenzék, a gyanusítás röppentyűit szörogatta.

Tisza K. legkevésbé sem törődött annak bebizonyításával, miért ne lehetne a parlament által kiküldendő 7-tagu bizottságnak plölegesen constatálni, — mert fennebb

kimutattuk, hogy ezt határozatilag megállapítani elodázhatatlan kötelessége vala a háznak, épen az ellenzék magatartására fogva, különben színosan megingattatnék a közhitel — hogy a pénzügyér es k a ház által megszavazott adókat és jövedelmeket szedette be, s a gyakorlatban álló szabályok szerint tette a kiadásokat, — hogy a közös költségek kölcsönös beszámítását törvényszerűleg eszközölé; s végre, hogy nem költött e többet, mint a jövedelmekből kiltelt és így igaza van-e az ellenzéknek, mely deficitről beszél maig sem szünt meg.

E kérdéseket kell vala a másod pártvezérnek megvilágítania; e helyett azonban azzal vádolta Lónyayt, hogy nem adta be maga idejében a zárszámadásokat, s ezért, ha azonnal hozzá is lát a ház a megvizsgáláshoz, ennek „egyedüli eredménye az lesz, hogy az országgyűlés ellenörködési joga kijátszatik.“

Vádaskodását tovább így folytatá: „Ha nincs még ma meg a számvevőszék, ennek oka — — — maga a miniszterium,“ s hogy egy hó (!) alatt a kiküldendő 7 „bátor férfi“ bele sem tekinthet a zárszámadásokba; ismét fölemlité a törvény „kijátszását,“ s a 14 hó előtt Lónyay által beadott 1867-diki számadásokról azt állítá, hogy „beterjesztve“ sincsenek, mégis a pénzügyéről állítá, hogy „kemény ítéletet mondott ki maga felett.“ Azt is mondá, hogy a pénzügyérnek „követelnie kell a legszigorabb vizsgálatot, hogy így kitűnjék az, miszerint Ghyecy barátja téved, s az ő számításai tévesek; pedig ez részletes, minden irányban kiterjedő vizsgálat nélkül soha kitűnni nem fog.“ Tisza Kálmán minduntalan ismétlé, hogy kellő megvizsgálást államszámvevőszék nélkül nem lehet végrehajtani, de azért a részletes megvizsgálás előtt is — mit a kormány és jobboldal is a számvevőszékre tartozónak mond — esküvék mestere, Ghyecy számításainak alaposágára. Ez az igazi alaposág!

Tisza tovább a még ezután megválasztandó hetes-bizottságot már előre azzal gyanusítá, hogy magukra veszik azon felelősséget, „hogy segít(ek) a törvényes jogok és kötelességek alapos gyakorlatát lehetlenné tenni“ — — — s köpenyegükkel a „miniszteri felelősséget“ betakarni; a többségnek pedig azon államférfiu bókka szolgált, hogy nem rosz taktika „oda forcirozni a házat, hogy épen a törvények nevében játszassék ki a törvényes intőzkedés.“ Elmondja a beszédje élén felállított elv megczáfolására, hogy t. i. e kérdés nem lehet bizalmi kérdés, s hogy meggyőződése szerint „oly eljárás követetik a pénzügyér által, mely mindenütt bizalmatlansági szavazatnak vetné meg alapját;“ hogy künn azt fogják mondani, hogy a sietéségnek valami más oka lehetett; beszéde zárszavai ezek valának: „egy ház, mely magát ily játéokra felhasználatni engedné, maga fölött törne pálczáit, mitől ezen házat és hazát mentse meg a gondviselés!“

A balközép másodvezérének nem jutott eszébe, hogy ily csattanós dictiók elszavalásával könnyen oda viheti a dolgot, hogy mint Nyáry oly bölesen mondá: „a nemzet elveszti bizalmát az alkotmányosságban.“

Hanem hiába, ha a vezér annyira tesszik magának a nagyhangú gyanusító phrazisok elszavalásában, hogy ebbeli gyönyörűségéért lemond az államférfiu eszély és higgadt megfontolás figyelembe vételéről, ez lehet külön ízlés dolga, de nem tartozik a pártvezérek Angliában elismerésben részesülő kiváló tulajdonaihoz.

Könnyű dolog valakit elítélni, kihallgatás előtt — de nem mutat bírói bölcseségre. El lehet mondani a megvizsgálást sürgető pénzügyérrel és a többségről, hogy a vizsgálatot kerülik; de ha láttuk, kik akarták a zárszámadásokat havakra félre tenni, meggyőződünk, kiknek forró a kása és bámultuk a furcsa államférfiu logicát.

Ha felhozza valaki: mit rendel a törvény, de ő annak mellőzését ajánlja; ám beszélhet nekünk arról, hogyan akarja más a törvényt kijátszani.

Azt is állíthatja bárki, hogy a ki az általános, politikai vizsgálat feletti határozatot kérte, az, a részletes számtani

megvizsgálás előtti felmentést sürgette, hanem az ily sánta-lábu sophismának egyhamar senki sem ül fel.

Lehet gyanusítani a kormányt azzal, hogy a törvényt fegyverül akarja használni az alapos ellenörzés kijátszására, sőt benne lévén az államférfiu játékban, el lehet mondani még azt is, hogy a ház (értsd a többséget) ömaga felett törne pálczáit, ha ily játékra felhasználatná magát; — hanem az ily nagy-bangu phrazisokra még a pártvezér hadának legénysége is azt fogja mondhatni: ezt a puffogatást, generalis uram! mi reánk kell vala hagynia; a parlament pedig jól tudja azt, hogy mindenki olyan kalappal köszön, a milyennel épen rendelkezik, belátta, hogy a taktikának, mely még pár hónapig a nagy többség rovására akart borsot törni Lónyay orra alá, e kérdésben ideje elébe állani és megmutatni az ellenzék támogatásaira, mennyire nem lehet helye pénzügyi kérdésekben az államférfiu játszásának, az ország színe előtt, a Deák-párt és a közhitel rovására.

Lónyay, a képviselőház december 2-diki ülésében tartott beszédében, melyet teljes szövegében fog lapunk t. olvasóival megismertetni — a szó teljes értelmében összemorzsolta az ellenzék részéről Ghyecy által felhozott érveket, nem felejtkezvén meg a Tisza Kálmán részéről faragott álokoskodások- és gyanusításokról sem; ennek azután az lett a következménye, hogy az önbizalommal eltelt, s a Deák-párt teljes szétverésére számító ellenzék tömegesen megindult, de nem a közlegényként vakon előre rohant másod pártvezér után, ki falra talált — hanem szép csendesen hátrafelé s egész államférfiu komolysággal, a nem-szavazással tette fel a megfutamodókat illető habérkoszorut, hogy azt majdan lapjaiban és otthon mutogathassa, a minthogy rövid időn látni is fogjuk.

Honvédek bevonulása.

Csik-Szereda, nov. 26

Nem lehet örömmel nem adni kifejezést azon ünneplőnek, melynek a kinos 20 év után először lehetünk szemtanúi. Ugyanis Kolozsvárról a tanosztály feloszlása alkalmából a 26-dik honvédszázalój kerete ma vonult be Csik Szeredába állomása helyére, oda, honnan a juliusi szerencsétlen kimenteli iker ütközet után 1849 ben Gal dandárának utóhada kivonult. Az ifju honvédek az út faramdalmi, a téli idő viszontagsága legkevésbé sem viselték vala meg; eléggé szabatos, katonás magatartás tünteté előiskoláztatásukat. Kívánjuk őszinte szívből, hogy a multban szerzett honvédnév dicsősége ezen ifju honvédek által is fentartassék mindentha.

A bevonulás második napján Sándor László őrnagy és zászlóaljparancsnok ez alkalmából diszlakomát rendezett, a hol polgár, katona és honvéd egyenesen egyaránt voltak képviselve. Kedélyesen folyt a lakoma, a felköszöntések a koronás királyon megkezdve egymást érték; és midőn 3 Felsége a királyné után a honvédség főparancsnoka lett felköszöntve, kitörő „éljenek“ közt határtalan lett az öröm, melynek a következő távirat adott kifejezést:

„Ő cs. kir. Fensége József főherczegnek!
Szent-István koronája birodalmának szélhelyéről, az ő „Székelyföld“ Hargita-aljáról, hol polgár, katona és honvéd testvéries egyetértésben élnek, küldik kir. Fenséged, a honvédség főparancsnokának, Magyarország halhatatlan emlékü nádora József főherczeg 3 Fensége méltó fiának, a 26 dik zászlóalj kerete megérkezése alkalmából diszlakomán felköszöntésben is kifejezett hála és üdvökvánatukat.“
Mire a főherczeg kegyelmesen így táviratozott vissza:
„Fogadják őszinte hálámat szives üdvözlétkért.“
Egy pohárköszöntő.

Brassó, decz. 4-kén, 1869. — Városunkba tegnapelőtt, u. m. f. hó 2-kán délelőtti 10 órakor vonult be a honvéd tanlegénység. A város végén az elébe ment magyar kaszinó elnöke lelkes üdvözlő beszéddel fogadta, melyre Kabós Károly honvéd őrnagy meleg szavakkal köszönte meg a polgárság figyelmét. A helyörség mind gyalog, mind pedig lovas törzstisztei diszben mentek az érkezők elébe s a derek katonazene a Rákóczi- és Klapka-indulokkal villanyozta fel nem csak a hosszú utat tett honvédek, de a nagyszámu kíséző polgárságot is.

Déltűn 2 órakor a „Nr. 1.“ vendéglő disztermében a magyar kaszinó által rendezett ebéden, melyre az itt állomásozó mindennemű katonaság tisztei és a város főbirája meg voltak hívva, katonai zeneszó mellett kedélyes perczeket tölöttünk. A pohárköszöntések sorát Pánczél városi tanácsos nyitotta meg, a király 3 Felségét éltetve, Molnár János ref. lelkes a honvédséget, Kabós Károly honvédőrnagy a városi polgárságot, az itt állomásozó bajor herczeg nevet viselő soredese Csermak József főherczeg 3 Fenségét, mint a honvédsereg főparancsnokát, honvéd-ezredorvos és kaszinó igazgató Otrobán Nándor magyarul királyné 3 Felségét, mint a haza mentőjét és az első honvédszázalój keresztanyját éltette, németül pedig a polgárság, honvédség és sorhad közötti viszony tüzetes és találó fejtegetése után a haza összes hadainak üdvére és dicsőségre köszöntött poharat. Voltak még több lelkes felköszöntések mindkét nyelven mind a tisztek, mind pedig a polgárok részéről. A mulatság oly kedélyessé vált, hogy a társaság nagyobb része csak késő este oszlott el. Ezen fesztelen és otthonias mulatság kedves emléket szült a jelenvoltaknál, kiknek száma 100-nál több lehetett.

És így honi vitédünk megújult intőzménye városunkban jó auspiciumok alatt inauguráltott, az ég is derült levén egész nap.

Utinam semper sic esset!

B. J.

Lónyay M. pénzügyminiszter beszéde.

a képviselőház nov. 27-iki ülésében.

(Folytatása és vége.)

A harmadik kérdés, mely iránt véleményt adni szüksegek, vonatkozik a közös költségekre, „az év lefolyta után azonnal adandó számadás és kölcsönös beszámítás mellett,“ szükseges ennél s engedje meg Ghyecy képviselő ur, hogy ezen pont iránti nézeteimnek elmondása előtt megjegyzést tegyek azon állítására, melyből azt következteté, hogy az 1867 diki kezelési kimutatás, melyet előterjesztettem, nem is számadás, miután abból 51 millió 386,979 ft 56 kr hiányzik. Ha a t. képviselő ur, mint fölteszem, beszédemet végig olvasta, figyelmét bizonyára nem kerülte ki, hogy ezen öszszegről is szólottam. Engedje meg, hogy akkori szavaimat idézzem: „mint már több ízben emlitém, a közös költségek fejében ez év folytán beszolgáltattott öszszegre nézve a végleges számadás még nincs megállapítva; azonban a magyar miniszteriumnál vezetett conto curenis sommázata a következő számokat mutatja fel stb.“ s a beszéd folyamában elősorolám mindazon tételeket. Azt állítani tehát nem lehet, hogy a miniszterium az öszszes évrnek kezelési eredményét a háznak be nem jelentette volna. Vizsgáljuk tehát, hogy a közös költségekre nézve hozott országos határozat mit rendel: „Az országgyűlésileg megállapítandó közös költségekre fordíthatja az év lefolyta után azonnal adandó számadás és kölcsönös beszámítás mellett.“

Szükseges ennélfogva, hogy a bizottság azon számítási módot, melyet a miniszterium a közös költségek fedezésére nézve 1867-ben követett, jelentésébe felvegye, arról véleményt adjon, melynek alapján a ház felette határozzon. Ezen határozat annyival inkább szükseges, miután az országos határozat szöszzerinti értelme nem teljesített, mivel a közös költségek iránti kiegyezés csak az 1867-dik évrnek végével, tehát oly időben keletkezett, midőn a számadási év már közel állott a befejezéshez. E tekintetben a miniszterium következőleg járt el: felvette azt, mennyi volt azon öszszeg, mely az 1867-ik évi előirányzat szerint Magyarország öszszes bevételeiből saját beligazgatási költségeinek levonása után a közös költségek fedezésére maradt volna, melyekhez az 1867-dik évrben a legfelsőbb udvartartás költségei is számítottak.

A miniszteriumnak ezen eljárását még az 1868. évi oct. 2-án tartott előterjesztésében bővebben indokoltam. A felvett alap szerint, miután az öszszes bevételek előirányozva voltak 112,468,463 ftal s a saját beligazgatási költségek pedig 64 millió 684,128 fttal, a közös költségekre 47 millió 784,335 ftnak kellett volna maradni.

Tagadhatlan, úgy hiszem, hogy eljött az ideje már annak, hogy ezen öszszeg beszolgáltatása iránt a bizottság véleményt adjon és az országgyűlés határozatot hozzon.

A negyedik fontos kérdés, mely a vizsgálat tárgyát képezi, az: vajjon az országos határozat értelme szerint többet költött-e a miniszterium, mint a mennyi a közjövödelmekből befolyt vagy nem; miután a határozat értelme szerint csak azok mértékéig volt kiadások tételére felhatalmazva.

E tekintetben a zárszámadás azt mutatja,

Vidéki levelezés.

Nagy-Szeben, decemberben, 1869. — Már régóta nem irtam azon ügy mellett, melyért küzdeni minden helybeli magyar embernek nemcsak, hanem általában minden gondolkozó honpolgárnak kötelessége volna. Ezen ügy, a magyar nyelv ügye itten helyben.

Mai levellemnek tárgya újból a magyar nyelv oktatás a normális főiskolában, a városban és a nem kevésbé magyar királyi, mint kath. árvaházban.

Fájdalommal kell kinyilatkoztatnom, hogy panaszaim, a városi normális iskolákat illetőleg, nyom nélkül, eredmény nélkül elhangzottak, s a normális iskola azután s jelenleg talán — ha lehetséges — még rosszabb állapotban van, mint volt multkor felszólalásom előtt! Hát annyira megvetendő a sajtó hatalma, a törvényszabta kívánalom, sőt követelés, hogy az előtt nem hajom meg egy normális tanító testület és ennek kormányzója sem?

Ámbar a törvény betenkint 3 órát rendel a magyar nyelv oktatásra, városi normális iskolákban, arra mégis csak kettőt szánnak. És minő felleges eredmény! Nő de erről már szólottam.

Egy hét gyermekkel megáldott és közelebbről száz é s néhány forinttal nyugalmazott tanító helyébe az eddig Segesvárot működött tanítót neveztek ki, ki hallomás szerint tud magyarul, de nem a leggyöngédebben bánik a gyermekekkel, a „rég iskolához“ tartozván. Nő, de bizony reméljük, hogy újonnan kinevezett tanítónk az elavult methodusból csakhamar kivetkezik, s a magyar nyelv buzgó tanítása által magának a közelművészt kivandja.

Kineveztetett ez előtt 3-4 évvel egy külföldi, nem is ausztriai, egyén tanítónak, azon feltétellel, hogy magyarul megtanuljon; nem volna e jobb, ezen kötelességét ha minél előbb teljesítene, mintsem nyilvános ünnepélyek és tánczvigalmak alkalmával épen a magyar nyelv ellen agitálni? Azt hisszük, hogy az illető úr nagyobb kellemenségek kikérülése végett törvényszabta kötelességének minél előbb eleget teend és saját érdekét új magyar hazájának érdekével harmoniába hozandja. Sapientisatis!

Különös, de nem igen meglepő, hírek keringenek az igazgató tanító beváldatásáról. Legszívesebben volna, ha a püspök vagy ennek helyettese a dolgot igen szigorúan megvizsgálná, hogy ha ama nehéz vádak alaposak, az illető rögön nyugalomba helyeztessék, vagy neki, ha azok alaptalanok, alkalom nyujtassék magának fényes elégtételt szerezni.

Szivesebben pihen szemünk az árvaházi normális iskolán.

Nem is említve, hogy a tantárgyak egyik része magyar, másik német nyelven adatik elő; nem is említve, hogy az árvák sokkal sebb előmenetelt tanúsítanak, mint a városi iskolások, s a nélkül, hogy az ultramontan és tulszigorú igazgatónak koszorot akarnék illeszteni fejére, nem mulaszthatom el kiemelni, hogy épen az igazgató megtalálása folytán Györfy Sándor derék államgymnasiumi tanárnak magyar szavallati iskolát tart az árvaházban, melyben az államgymnasiumot látogató árvaházi fiatalság lelkes részt vesz! Csak előre, derék fiatal barátim!

Van azonban mégis valami, mi nekem, meglátogatván a minap az árvaházat, igen vissza tetszett.

Mig az intézetben majdnem kizárólag magyar szót hall az ember, a föliratok mind németek az ajtóknál: „Versammlungszimmer, Schlafzimmer, Speisesaal stb. stb.“

Ha az igazgató úr takarékoságból tartotta meg a német föliratokat, akkor azt tanácslom neki: mondja csak deákjainak: „ezen német föliratok nekem nem tetszenek“, s biztosítom, hogy 3-4 nap alatt, a nélkül, hogy az intézetnek egy krajczárjába kerülne, magyar föliratok díszlenek a magyar árvaházban.

Végre a magyar államgymnasiumról néhány szót: Az igazgató és a tanárikar nem-német tagjai egy „önképző együletnek“ a tanulók részéről megpendített eszméjét nagy buzgalommal fölkarolván, kétségtelen, hogy ezen egyület létre jő. Vezetőjének Györfy tanár van kiszemelve, ki a magyar, német és román irodalomban jártas. Adja Isten minél előbb!

N. R.

K. Vásárhely, nov. 29. 1869. — Vidéki és községi életünkben sietek egy pár mozzanatot tudatni e becses lapok tisztelt olvasóival.

A rikánbeli özevgy Arvai gyámintézeti a napokban tartá igazgató választmányi rendkívüli gyűlést Teleken. Örömmel értesültünk a számadások megvizsgálásából, hogy ezen új intézet hat éves élete után ma már több mint 3 ezer forint tökével rendelkezik, s ez ében már, ha nem csalódnok, 120 frtot osztott ki az özevgynek és árvák gyámolítására. Másfelől leverőleg hatott ránk az, hogy vannak egyének, kik állásuknál fogva a kötelesek lévén e szent ügyet gyámolítani, mégis annak inkább hátramaradását, mint előhaladását eszközlik eljárásuk által. Szomorúan értesültünk gyámintézeti elnök Székely János előadásából arról, hogy van olyan esperes a Rikán belől, a ki a gyámintézeti előjárás azon hivatalos megkeresésére, hogy a

kezénél lévő, három zsinati, gyámintézettünket illető pénzt beküldje, a helyett, hogy ezen gyámintézeti vagyont kötelességéből kifolyólag beküldötte volna, még csak nem is felelt hivatalos megkeresésükre.

A mivel ember, bár kicsoda, egyes embernek is levelét megválaszolja, annyivalinkább hivatalos közeg felszólítására, felelni mivelségi kötelességnek tekint. Hogy az ilyen esepes eljárása minő nevet érdemel, azt megítélni a mivel olvasó közönségre bizzuk. Hiszünk azonban, hogy gyámintézettünk elnöke, a gyűlés meghagyása folytán, az ily zibbasztó hanyag-eljárás ellen felsőbb helyen az ügy érdekében orvoslást eszközölni el nem fogja mulasztani.

Ezúttal az esepesi hivatal iránti tisztelétből nevét elhallgatjuk ezen úri egyén esepesnek; de hasonló eljárás ismétlése esetére sietni fogunk az olvasó közönséggel megismertetni ezen ügybuzgó apostoli esepes nevét. A kézdi egyházmegyei tanács a napokban tartá ülést Alsó Csernatanban. Főbb tárgya volt: felajánlani a migos főegyház-tanácsához, az államsegélyben való részesedés végett, az illető egyházakat és egyházi személyzetet. Felajánlottak Márkosfalva, Ikafalva templom építésre, Karatna paplak építésre. A karatnai és mátyalfalvi kevéssé jövedelmű egyházak lelkeszei évenkénti segélyadásra.

Városi és vidéki közönségünket az ősz folytán Nagy Mihály szüvegigazgató gyengén szervezett társulata iparkodott némileg színi élvezettel ellátni; de ez csak rövid ideig tartott, mert pártolása hiánya miatt felszedte a sátorfát s tovább állott. Most tehát folytatjuk egyhangú kisvárosi és vidéki életünket, a melyet egyhangú korékvágásából némileg kihozott a ma közünkbe érkezett honvédtanostály, mert öröm-, lelkesedés- és ünneplésséggel volt ma színhelye városunk.

Nemzeti zászlók lengése, zeneszó és tarackok üdvölvése közt érkeztek meg ma délután két órakor városunkba, mind a lovas-, mind a gyalog honvédsereket. Zászlóaljparancsnok Tuzson János, főbíró Benkő Pál s mások többen Szarazpatakig mentek elibük. A lakomán város költségén reggelivel láttattak el. Ebédül viszont a város községgel s egyesek szives adományából, gazdagon volt gondoskodva. 70 teríték díszebéd volt, melyen honvéd- és sereztoldbeli tisztikar legnagyobb barátság- gal és szeretettel találkozott a városi polgárság, értelmiség és hivatali osztály részéről. Rég nem volt községgünknek ilyen szép napja, mely a társadalom különböző osztályait ily szépen tudta volna egyesíteni. Nem volt párt, nem volt kászt, nem volt felekezett, itt mindenki legelsőbbben volt magyar hazafi, vendégszerető testvér.

A gazdag ebédet szép hazafias szellemű felköszöntések fűszerezték. Első poharat városi főbíró Benkő Pál ültette a „legelső magyar ember“ a királyért, a királynéért, a hazáért s nemzetért, azután a magyar felelős miniszteriumért, a honvédfőparancsnokért, zászlóaljparancsnok Tuzson Jánosért, a honvéd- és sereztoldbeli tisztikarért s a közök való egyetértésért, a 48 bel honvédséggért, a szabadságért.

Valóban szép nap volt ez s a nemes város közönsége e tetteivel újabb bizonságát adta annak, hogy multját nem felede s ma is méltó önmagához. Sok ilyen lelkes polgárokat adjon az ég e hazának!

O. J. o. z. i.

— A hevesmegyei egri honvédegyület által Kápolnán felállított honvéd emlékszóbor leleplezési ünnepélyének „program“ ja. A leleplezési ünnepély megtartatik folyó év december 19-én, mely napon reggeli 5 órakor az egri várfokról taracklövéssek által fog az ünnepély leleplezteni. Hat és fél órakor ismét taracklövéssek által adatik jel az indulásra, mire a lyceum terén összegyűlt nemzeti mellesokkal feldíszített honvédegyületi tagok és a csatlakozni kívánó vendégek Egerből kivonulnak. A kápolnai határban létező honvédhalmokhoz megérkezve, ott a kitűzött nemzeti zászló által jelölt helyen megállapodnak, és összegyűlten onnét 10 órkor bandérium kíséretében a szóbor színhelyére gyalog mennek, hol megérkezésükkor taracklövéssekkel fogadtatnak. Az időközben megérkezett és a nemzeti zászlalgal feldíszített rendező bizottság tagjai által fogadott küldöttségek és vendégek, valamint az együleti tagok a szóbor körül állást foglalván — az egri dalárda a néphymnust énekl. Következik a szóbor-mű és az egri honvédegyület alakulási történetének népszerű előadása. A szóborművészt átadja a szóbor Mednyánszky Sándor ezredes urnak, mint az ünnepély rendező bizottság elnökének. Az egri dalárda dicsőenket zeng, miközben a szóbor leleplezteszik és megkoszoruztatik. Taracklövéssek. Emlékbeszéd az 1848/49-iki honvédek fölött. Az ünnepély rendező bizottság elnöke a szóbor Kápolna községgel előjárásának felügyelete alá átadja. Az ünnepély befejeztül „Szózat.“ Taracklövéssek. Rövid ebéd a kijelölt helyiségekben. Egerbe visszavonulás, hol a Casinó termeiben társas estély rendeztetik.

Kivonat

a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara 1869-dik október 15-én tartott rendes gyűlésének jegyzőkönyvéből.

1. Ideiglenes titkár jelenti, hogy az utolsó közgyűlés óta 47 beadvány érkezett, a melyek az

hogy Magyarország saját költségeit levonva, maradt a beadott kimutatás szerint 51,386,979 frt 56 kr., egy 39,587 frt 19 krt tevő számításai hiában alapuló különbözetnek kigazítása után, mely összegből a közköltségek fedezésére szolgáltatott 47,784,335 frt és így összesen átmege az 1868 ik év számára, mint számadási többlet, tehát mint activ vagyona az államnak 3,602,644 frt 56 kr.

Ugy hiszem tehát, t. ház, hogy fentartva az alakítandó főszámvévszék által teljesítendő után-számítás, az okmányokba való betekintés s a legkisebb részletekig menő számtani vizsgálatnak megítélését, minek kedvező eredménye egyébiránt annyival inkább látható biztosan előre, mintán az 1847-iki államszámvitelt — mint ezt a kezelési eredmények betérjesztése alkalmával megemlítetttem — az ellenőrizte, és a kezelési kimutatás ezen legfelsőbb számszék adatai alapján állítottatott öszeze — a kiküldendő bizottságnak nem lesz nehéz az 1867-ik évi számadásokat rövid idő alatt megvizsgálni és azokról a háznak jelentést tenni, s így teljesíteni azt, minek már 1868 ban kellett volna megtörténnie.

Hogy azonban a kiküldendő bizottság teljesen tájékozva legyen, van szerencsém a bécsi legfőbb számvévszéknek 1867 dik évre készített zárszámadását bemutatni, melyre nézve megjegyzem, hogy a számtási alapot, melyet a legfőbb számszék némely tételre nézve felvett, különösen a közös költségekre beszolgáltatott összegekre nézve, el nem ismerhetem, s az 1867 iki zárszámadásnak eredményeit véglegesen csak a közös követelések és tartozások iránti tárgyalások befejezése után lehet összeállítani. Ugyanis eltérő a számtási alap, melyet a legfőbb számvévszék felvett, attól, melyet én az ország határozata értelmében fölvenni kötelességemnek tartottam. Részemről az 1867-iki előirányzatot tartottam irányadónak, holott a legfőbb számvévszék által összeállított zárszámadás a valósággal befolyt és kiadott összegeket vette tekintetbe. Ennélfogva, midőn az általunk 1867-re a közös költségek fejében beszolgáltatott összeg nem tenne többlet 47 millió 784 ezer frtnál, a zárszámadásokban 49 millió 158 ezer forint mutatnak ki: ennélfogva 1 millió 383 ezer 665 frtra menő különbség mutatkozik. Egyébiránt minden adat rendelkezésére áll a bizotmányoknak, ugy hogy adhat eziránt véleményét, mi a lényeges, t. i. hogy a ministerium az 1867. évre miképen felelt meg az állambáztartás kezelése iránt hozott országos határozatnak?

A mi az 1867. évi zárszámadásokra vonatkozó munkálatait illeti a bizottságnak; az eredmények megítélésénél irányadó más nem lehet, mint az 1868. XXVIII. t. cz., mely az 1868. évi költségvetésről szól. Ezen törvény felhatalmazza a ministeriumot az 1868. évre, hogy azon év jan. 1-től decz. 31-éig a magyar korona országai rendes kiadásaira 99,536,500 frtot és 40 krt, rendkívüli kiadásaira pedig 30,981,800 frtot fordíthat, az még pedig ugyanazon t. cz. 7. § a szerint; az átruházás sem a rendes, sem a rendkívüli kiadásoknak a 2. §-ban elősorolt fejezetei közt meg nem engedhető. Tehát a törvényes kötelesség teljesítése, mely a ministerium elé volt szabva, attól függ, hogy a 2. §-ban kijelölt előirányzatát, mely áll a rendes kiadásoknál 16, a rendkívülieknél 8, tehát összesen 24 tételből, megtartotta-e a ministerium vagy nem? és ha meg nem tartotta, mik voltak az okok, melyeknél fogva az előirányzat egyik vagy másik fejezeti tétele megtartható nem volt. Ezen 7-dik § teljes jogot adott minden egyes ministeriumnak a megszávozott összeg erejéig a fejezetek körén belül a szükséges kiadások megtételére. Tehát miután a zárszámadás betérjesztett, melyben minden egyes kiadási tétel részletesen van elősorolva, a kiküldendő bizottságnak nem szükséges részletes vizsgálataba ereszkedni s az országgyűlésnek is a felett kell határozatot hozni, hogy a valóságos kiadások megfelelnek-e az 1868. XXVIII. t. cz. 2. §-ban felsorolt tételeknek. És kérdem, oly nehéz és hosszú időt igénylő feladat-e az, hogy fentartva mindig az egyes tételek utólagos számszerinti megvizsgálását, a bizottság a felett tegyen vizsgálatot s adjon véleményt, vajjon a törvényi rendeletei mind a 24 tételre nézve — mert többe a ministerium keze megköti-e nem volt — megtartattak-e vagy nem? — Megvallom, ennek teljesítésére nézve semmi nehézséget sem látok, miután az összes 24 tételből csak 7 tételnél fordul elő tulkiadás, még pedig 6 a rendes kiadásnál, 1 a rendkívülinél; sőt ha a törvény mikénti teljesítése felett a t. ház maga kívánna megtartani a vizsgálatot, én igen rövid idő alatt képes vagyok elmondani azon különbségeket, melyek a megszávozott törvény és a beadott számadások között előfordulnak.

Talán már nagyon is fárasztottam a tisztelt házat, (Halljuk!) de egyébként is alkalmam lesz, ugy hiszem, mindazon aggodalmakra és talán a számadások nem kellő alapon történt összehasonlításából folyó hibákra nézve, melyeket a tisztelt előttem szóló képviselő ur előhozott, a szükséges felvilágosítást részletesen megadni, akár a bizottság előtt, akár akkor, midőn a ház ezen ügyet tárgyalni fogja. Engedje meg a t. ház, midőn előadásomat bezárnám, mint a tisztelt barátom Justh József által beadott indítvány mellett felhozandó legfontosabb érvként felidézni Ghyczy képviselő urnak 1867. febr. 15. tartott igen jeles beszédéből néhány szót, melyeket ma is teljesen igazságnak tartok, s különösen a ma szönyegen forgó tárgyra alkalmazhatónak vélek, a hol azt mondja: „Ne is adja a mindenható, hogy a törvény szent-ségének tisztelése, mely minden szabad nemzetnek s köztük a miénknek is mindig kiváló sajátja, valaha kihaljjon a nemzetben.“ (Mozgás a balon.) És épen azért, mert mindnyájunknak kell óhajtanunk, hogy a törvények iránti tisztelétnek érzete a nemzet szívében mennél erősebb gyökeret verjen, mint hogy a jelen kérdésre nézve találkozzunk a törvények határozott és világos rendeletével, mely alól felmenteni magunkat nem lehet, és miután ezt elérhetőnek vélem azon indítvány által, melyet Justh képviselő ur tett, azt magam részéről is elfogadom (Hosszas éljenzés a jobbon.)

Magyar országgyűlés.

A főrendiház ülése decz. 2-án

Rajner Pál belügyminiszter: A nagy mélt. főrendi ház által a kormányknak adott meghagyás folytán, én voltam oly szerencsés, Felséges asszonyunknak legmagasabb névtünnepe alkalmával a mélt. főrendek hódolat teljes szerencsekívánatait kifejezhetni. Felséges asszonyunk a mélt. főrendeket, legmagasabb kegyelőről továbbra is biztosítván, tőle azon boldogító megbízást nyertem, hogy nyilvánított szerencsekívánatkért hálás elismerését jelenteném be a mltsagos főrendeknek, mit is ezennel teljesíteni szerencsém van (Élénk éljenzés.)

Majláth István, a képv. ház jegyzője átadja a bírák felelősségéről, a horvát-szlavon ministerium 1869 ik évi költségeiről, az éjszakák német szövetség, Bajorország, Württemberg, Baden és Hollandiával kötött táviradi egyezményről szóló törvényjavaslatokat, továbbá a bankügyi enquétebe történt választásról szóló jegyzőkönyvi kivonatot.

A jegyzőkönyvi kivonatok fölolvastatnak, a törvényjavaslatok az illető bizottságokhoz utasítottanak.

A képviselőház ülése decz. 3-án.

Elnök jelenti, miszerint Cséry Lajos monori vál. kerület képviselője megbízó levelét benyújtotta, — jelenti továbbá, miszerint a sajtóügyi közvádoló engedélyt kér Román Sándor képv. ur ellen a vizsgálat megindítására. Kiadatik a mentelmi bizottságnak.

Lónyay miniszter több jelentést, Gorove 2 tvjavaslatot terjeszt be.

Napirenden vannak a p. u. miniszter kisebb tvjavaslatai a ház, személyes-kereseti és jövedelmi adóra, czukor-adóra, bus-és fogyasztási illetékre és dohányjövödekre nézve, melyek szerint az idevágó törvények jövő évi decz. 31 ig érvényben hagyassanak.

Az általános vitában Tisza Kálmán, mint e tárgyban külön batározati javaslattevő szól először s késedelemről vádolja a ministeriumot, hogy a szóban forgó tvjavaslatok iránt a ház határozatahoz képest már szeptemberben nem tett előterjesztést. A jelen tvjavaslatokra nézve megjegyzi, hogy ezek a kp. bizottság előadója kijelentésével is egyezzen — nem annyira tvjavaslatok, mint nagyobb mérvű felhatalmazások. Jelenleg már ez adónemek iránti tvjavaslat előterjesztését, illetve törvény alkotását nem véli eszközölhetőnek, s így a kérdéses felhatalmazások megadását mintegy szükségesnek véli, de nem mulaszthatja el megjegyezni, miszerint a dohányjövödekre nyeresése jelenleg alkalmazott monopolumi rendszer nem csak hogy igaztalan, a menyinyiben keveseknek nagy hasznot biztosít, míg a sokaságra nézve túlságos teher, hanem még a kereskedelemnek is kárára van, azt tönkre teszi; miért is annak megszüntetésére a kezdeményezést annál inkább is szükségesnek véli, mert ennek halogatásával az ügy megváltoztatása mind nehezebbé válik. Általános megjegyzéseket tevéen meg saját, időközben az adóreform tárgyában beadott törvényjavaslatára nézve, szükség szempontjából a javaslatokat részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter legelőször Tisza K. tvjavaslatára nézve jelenti ki, hogy annak együttes tárgyalását nem látja szükségesnek, miután az nem a jelen vagy jövő évi, de csak az 1871-ki költségvetésre vonatkozik. A mi a mulasztást illeti, kijelenti, hogy a f. é. augusztus hóban készen volt ugyan az 1870 ki költségvetés, betérjesztésére nézve azonban a lehetőség hiányzott, mert az önmagát elnapoló országgyűlés csak október hó közepén kezdvén meg üléseit, előterjesztését meg nem tehetta. A dohányjövödeket illető megjegyzésből alkalmat vesz annak kijelentésére, miszerint a kormány maga az adóreform mielőbbi eszközölését szükségesnek tartja, s talán rövid idő alatt a ház előtt lesz már az ide vágó javaslat, mely Tisza Kálmán képviselő stírtjét javaslatát — ha a kormány hasonló meggyőződése elég, nem volna, — feleslegessé teszi.

Szavazásra kerülván a dolog: a javaslatok szótöbbséggel részletes vitára ennek folytán véglegesen elfogadtattak.

ügyrend 14. § értelmében nyertek ellátást; ezek közt volt:

- iparjegyző 14 darab;
- piaczi árjegyzők 19 darab;
- az erdélyi kir. biztostól értesítés a Bukovinában kiűtött marhavészről, s ennek következtében a szarvasmarha-forgalom megszüntetéséről Erdély és Bukovina között;
- a nmlgn. m. kir. keresk. miniszteriumtól megküldött kiváltságok jegyzéke, f. évi május és június hónapokról;

e) a következő nyomtatványok:
Navigazione nei porti Austriaci 1867.
Gyöngyös város iparosainak kérvénye a képviselőházzal az ipartörvény javaslat tárgyában.

Bericht der Pressburger Handels- und Gewerbetammer über den neuen Gewerbesetz-Entwurf.

A soproni kereskedelmi és iparkamara f. évi augusztus és szept. közgyűléseinek jegyzőkönyvei.

A reichenbergi kereskedelmi és iparkamara augusztusi közgyűléseinek jegyzőkönyve.

A kolozsvári kisegítő-pénztár aug. 29-dikén tartott közgyűléseinek jegyzőkönyve.

A gyűlés az előadott jelentést tudásul veszi.

2. A Kassai cs. k. katonai főkapitány-igazgató-ság bizonyítványt kér a szállítási árakról Kolozsvár és Kassa közt. Az elnökség meg lón bízva, hogy a kívánt ártelekéről a kellő tudomást megszerzvé, a kívánt bizonyítványt szolgáltatassa ki.

3. A „Merza C. és társa” cég üzletkönyvei megvizsgálására kinevezett bizottság írásban benyújtott véleménye szerint a meglévő könyvek egy kereskedelmi tüzletben nem elégségesek s legalább még egy pénztárkönyv vezetése lett volna szükséges. A napló nincs szabály szerint vezetve, a főkönyv elég tiszta és kifogástalan, de az üzlet folyamát és a vagyon állását még sem lehet belőle megítélni; a cég nem mutatott ki pénzalapot, s nem is volt erre köteles, mert 1859 en innen keletkezett; a bizottmány nézete szerint, a könyv-vezetésben tapasztalt hiányokat szándékosoknak nem nevezheti. A gyűlés a bizottmány véleményét elfogadja, s elhatározza a Kolozsvár városi törvényszék átiratára ez értelemben adni véleményét.

4. A kereskedelmi miniszterium értesíti a kamarát, hogy f. évi aug. 28 káról kelt fölterjesztése alapján megengedte Nagy-Somkút községnek, hogy az országos vásárok ne szombaton, hanem a nagybányai országos vásárokat megelőző hétként szerda és csütörtök napjain tartassanak. Szolgálat tudásul.

5. A muli közgyűlésről kinevezett bizottság elnöke, Bogdán István úr, előadja, hogy a bizottság, nézete szerint, Vargyas községének évenként két országos vásár tartására az engedély megadható volna, mintán az április 17. és szept. 17. kért vásárok nem sérül a szomszéd vásártartó helyek érdekeit.

6. Hasonló véleményben van e bizottság a Szováta község számára kért orsz. vásárok iránt, azon különbséggel, hogy négy helyett elég volna kettőt engedélyezni, mintán a szomszéd Parajdnak is van már kettő és különben is Szováta elszigetelt fekvésénél fogva a forgalom nagy központja nem lehet. Az ugyane helység számára kért heti vásár ellen nincs kifogása a bizottságnak, azonban csak úgy, hogy az a parajdi heti vásár miatt ne hétfőre, hanem csütörtök napra essék. A gyűlés mindkét községre nézve elfogadta a bizottság nézetét, s elhatározta a keresk. miniszterium erre vonatkozó rendeleteire ily értelemben tenni meg a fölterjesztést.

7. Fölmertülven a hivatalosan távított bürze-tudósítások ügye, határozattá vált, hogy a bécsi bürze-végárról szóló hivatalos tudósításokat a kamarai helyiség kapujára naponként ki kell függeszteni, a mint ez már régebben is történt. Ezzel kapcsolatban

8. indítványozva lón, hogy a kamarától már 1867-ben sürgetett, de a miniszteriumtól elutasított azon kérését meg kellene újítani, miszerint a bürze-tudósításokba az erdélyi s magyarországi földterhmentesítési kötvények végárai is fel legyenek véve, a mely indítványt azonban fölöslegessé tón azon körülmény, hogy a magyar, horvát, temesi és erdélyi földterhmentesítési kötvények árai a hivatalos távítai jegyzékbe e hó kezdete óta már előfordulnak. (Vége következik.)

— A fömült földmívelés ipar- és kereskedelmi miniszter urnak f. é. november 26-n 851/eln. sz. a. kelt leirata értelmében kütudomásra hozatik, miszerint a fömült. pénzügyi miniszter úr iparvállalatok fölségélyzése céljából 4 millió ö. é. forintot bocsátott rendelkezésére, mely összeg oly pénztintzéseknek adatott át, melyek azért felelősséget vállaltak s a melyek a következők: a magyar által. hitelbank, az első pesti takarékpénztár, a pesti kereskedelmi bank, az angol-magyar bank, a franco-magyar bank, a pesti iparbank, a városi takarékpénztár és a budai ipar- és kereskedelmi bank.

Azon iparvállalatok, a melyek kellő biztosítékot nyújtanak képesek, s kölcsönben részesülni óhajtnak, evéget az említett pénztintzések valamelyikéhez folyamodhatnak, mert a kormány az egyes kölcsönfolyamodások elintézésére egyáltalában befolyást nem gyakorland, hanem ezen pénztintzettek a nyújtott biztosítékok mérvéhez képest saját belátásuk szerint járnak el és a kormány e rész-

len csak azt követte ki megának, hogy ezen pénzekből kizárólag iparvállalatoknak adassanak kölcsönök.

Kolozsvárt, decz. 3 kán, 1869.

A keresk. és iparkamara.

Napi hírek.

— Királyné ő Felsége utjáról a „Wien. Ztg.”-nak Sz. Péteről f. hó 2 ról írják: királyné ő Felsége utját Adelsbergig akadály nélkül folytatá. A leghevesebb vihar, s hó-csúszal egyes Bóra daczára, Triestbe eljuthatni reméltek. Adelsbergben 3 órai megállapodás után, az ut St. Péterig folytatott. Miután ott kiderült, hogy a leesece divoceai utdarab tökéletesen el van borítva hó fuvataggal, s midőn a Bóra folyásttartása mellett, minden erőfeszítés sikertelen maradt, Királyné ő Felsége elhatározá magát, St. Péterben tölteni az éjt, hol az állomás épületben erre minden lehető intézkedés megtéetett.

— A m. kir. honvédelmi miniszterium részéről a válasz kiadása, a honvédség tetteles szolgálataiban leendő alkalmaztatás végett benyújtott oly folyamodványokra nézve is megkezdetett, a melyeknek tekintetbevétele nem volt lehetséges. A honvédségi intézmény az ugynevezett keretrendszeren alapulván, az állandó létszámban tartandó tisztis és altisztis állományok száma lehetőleg csekélyre van részben már maga a törvény által meg szabva. Az ily tisztis, s katonatisztviselői állományok száma egészben mintegy 600-ra megy. Ezen számot a beérkezett folyamodványok szinte nyolcz-szorosan meghaladván, világos, hogy a folyamodóknak csak aránylag csekély része vétethetett tekintetbe. Az alkalmazottaknak több mint $\frac{2}{3}$ a volt honvédtisztekből vétetvén, föltehető, hogy azon volt honvédtisztek, kik tagadó választ kapnak, ezt mint a fennlevő viszonyok elkerülhetlen következményét, annál inkább is megnyugvással veszik, mert a szabadságot állománybeli tisztis helyek épen most folyamatban levő betöltésénél azoknak, kik a hazát e téren szolgálói kívánják, — legjobb, s miután a szabadságot állományban majd három-szor annyit főtisztre van szükség, mint a mennyi a tetteles állományban rendszeresítve van, — elég bő alkalom is nyílik, szolgálát készségeket érvényesíteni. Az illetők figyelmeztetve lettek és lesznek, hogy ez érdemben közvetlenül azon zászlóalj parancsnoksághoz forduljanak, a melynek járásában van tartózkodási helyük, s ez által nem csak a lehetőleg gyors elintéztést könnyítik, — de egyezersmind lehetségesseé tegyék, hogy a szabadságot állományba tisztikar egybeállításánál a honvédségi intézmény a területi viszonyok igényeinek megfelelőleg létesíttessék.

— A „Maros Ludasi társalkodónak” folyó évi december 19 én évi közgyűlésére lesz, melyre tagjai d. e. 10 óra mentől számosabban megjelenni tisztelettel félkérnek: azon hazafias felhívással, hogy a bé nem fizetett tag-díjjakat addig törleszteni ne sajnálják, nehogy egyfelől ne- vők a hátrálékosok névsorában megjelenjék, és hogy másfelől a „társalkodó” anyagi haladását is késedelmessé tölkel meg ne akadályozzák. A „társalkodó” nevében M. Ludason deczemb. 4 én 1869. Hantz Pál elnök. Deák Sándor jegyző.

— Naszódról egy lélekelő jelenetet esetelnek: a különböző nemzetiségek és vallások testvéries ülekezését, mint ecclatás bizonyítványt annak, milyen szépen, egyetértőleg tudnánk haladni a hazafiaság útján egymás mellett, ha a legvastagabb önzés olykor martyr palástba burkolt képviselői nem sietnének elhínteni a vizsaly magvait. A görög egyesült leány-oskola tanítóné-ját, a rom. katolika Sváb Eleonorát temették, részt vett az általánosan becsült nő temetésén az egész város értelmisége; a szertartást a rom. kath. pap kezdte, s a gör. egyesült folytatta és végezte; most magyarur, majd románul hangzott fel a gyász-ének. Magyarok és románok egyesültek egy egyszerű nevelő nő temetésén. Mily ragyogó lenne a teljes egység a honszeretet oltáránál!

— Brassóban 7 év óta áll fenn egy magyar casinó, melynek jelenleg 150 tagja van. A casinó 18 lapot járat, s 1112 frt tőkével bír. A néhány nappal ezelőtt tartott közgyűlés Pánczél Sándort elnöké, dr. Otrobán Nándort alelnöké választotta meg.

— Cattaro decz. 4. A braici és mainai fölkelők gyakori kísérleteket tesznek a Petropalóban levő előőröket nyugtalanítani és a Kosmac-erődhez közeledni. Jelentéketlen csatározások most is fordulnak elő. A kedvezőtlen idő folyvást tart.

— Turinból írják, hogy a Mont Cenis pálya november 24-dike óta el van temetve a hóval. San-Martinonál egy 300 meter hosszú és 4 méter magas lavina eltemetett egy egész vonatot, 25 kén pedig egy újabb lavina 45 utast. Az egész vonat másfél meternyre fekszik a hó alatt.

— (Necrolog.) Kozma József és neje szomornan jelentik leányuknak, Ilonának folyó évi november 21-kén történt elhunytát. Sepsibodok, decz. 1-én 1869.

Nemzeti színház.

Deczember 3-kán „Szép Helena.”

Deczember 4-kén Prielle Péter jutalmára

„Lázár a pásztor.” Drámai színészeink között

jutalmazott egyike azoknak, kik hangya szorgalom, hosszas fáradság s a hivatás iránti valódi lelkesedés által közönségünk előtt méltányos elismerést vívtak ki. Prielle Péter leginkább ez által lett feltűnővé a színi téren, mert az tagadhatatlan, hogy akár mint dráma, akár mint vígjáték hőse, dramaturgiai szempontból itélve, még eddig nem arathatott fényes babérokat, noha arra jogos kilátása lehet, főként, ha azon arányban halad, mint többi időkben tapasztaltuk. A mai előadás alkalmával is, a czimszerepben, kellemes benyomást tón játékaival a nagy közönségre, mely ugy első megjelenésekor, mint a felvonások közben is nem egyszer adott élénk kifejezést a szorgalmas és sokoldalú tehetség színes iránti elismerésének. Kassainé (Pazzi Nativa), Takács (Rodolpho) és Kassai (Giacomo) szerepökben kifogás nélkül működtek.

Deczember 5-kén: „Plébanos szakácsnéja.” A szerepek ugyanazon kezek között voltak, mint multkor; a darab egyáltalában most is jól ment; a szereplők közül Tannerné, Szilágyi, Körösy és Erdélyi ezuttal is kitűnőleg játszottak.

Dec. 6-án: „Romeo és Julia”, Shakespeare nek e nagyszerű remekéhez, valódi drámai erőket szíkségesek, hogy az előadás tökéletes élvezhető legyen. Legalább a főbb szerepekre mindenesetre. És így nem sokat várhattunk a mai estétől, minthogy nem csak a mellékes szerepekre, de Romeo szerepére sincs alkalmas egyéniségünk. A darabot egyedül Sz. Mátrai Laura mentette meg. Tagadhatatlan, hogy a mellékes szereplők győngesége az ő játéka néhol árnyat vetettek, azonban, hol a művésznő egyedül uralkodott a színpadon, ott ma is elragadó volt, különösen a negyedik felvonás végjelentésében meglátszott játéka az alapos tanulmány; nagy hatással szavalt és művészi- leg alakított. A közönség több versen meg is tapsolta. Prielle (Romeo) jó igyekezetet fejtett ki, azonban e szerep nem neki való; kevés eredményt mutatott föl.

Decemb. 7 kén: „Norma.” Gerecsné a czimszerepben szépen énekel, azonban játéka nem volt elég nyugodt, többször hibás mozdulatokkal gyöngíté a drámai hatást. Tannerné Adelgisa szerepében sok kiérdemelt tapsot aratott, Dalfi (Sever) és Török Miklós (Oroveso) betölték helyüket.

r. r.

KÜLFÖLD.

A „Times” igen meleg dicséretben részesíti Napoleon császár trónbeszédét; bámulja a szónok ügyességét, s a császár politikai beszédeinek eredetiségével egészen összhangzásban állónak találja, hogy azon perczben, midőn maga vét véget az imperializmusnak, inkább igyekszik, mint valaha, egészen császárhoz illőleg lépni föl. Egy oly férfi, ki méltán dicsekedhetik azzal, hogy ő kezeskedhetik a rend föntartásáról, az engedést teljes méltósággal eszközölheti.

A „M. Post” a császár programját oly merészen s beszédét oly nyíltan találja, hogy őt senkinek értheti félre. A „Daily-Telegraph” a beszédet egészen szabadelvtűnek nyilvánítja mind hangját, mind igéreteit illetőleg.

A „Freemans Journal” szerint, a kormány tetemes csapat erősítéseket szándékozik Irlandba küldeni, annak meggátolása végett, hogy a még különbözőállás választásoknál a fények saját jelöltjeiket keresszül ne vihessek. Ugyanezen lap a jelenleg Irlandban levő haderőt 24,000 főre teszi. A netaláni kiszabadítási kísérlet meghíntítása végett, a chathami fegyházban, hol O'Donovan Rossa ül, ovatos előintézkedések tétettek, s az örök megkötöztek.

Az „Opinione” nov. 30 ki cikke azt niaszi, hogy az új miniszterium alakítása végetti alkudozások kedvező folyamatban vannak; az új cabinet igen valószínűleg a legrövidebb idő alatt meg lesz alakulva. Az eddigi késelelem oka nehány oly államférfiak távollétében áll, kikkel Lanza szemé-lyesen akart értekezni. Castagnola követ be fog lépni az új cabinetbe; Saracco senator a pénzügyi fő titkárságot veendi át.

Mint a „Franz. Corr.” bizos kütöföbül értesül, nov. 29 én a francia küllgy-miniszteriumhoz Lavalettétől, Londonból oly sürgönyök érkeztek, melyek szerint ezen diplomatának nagy erőfeszítéssel sikerült, teljes egyetértést létesíteni a párisi és londoni cabinetek közt, a török-egyiptomi vizsaly tekintetében. A párisi diplomatiai körökben bizton remélik, hogy a nyugati hatalmak közös közvetítő működése kiegyenlítendi a szultán s az alkirály közti vizsalyt, s a nyílt szakadást mindenesetre meggátlandja. — Hogy a porta nem ultimatumot, hanem csak fermant küldött Kairóba, ez már tudva van; s e fermán tartalma az enlített lap szerint, épen nem hasonlít ultimatumhoz.

Madrid, dec. 4. Prim törvényjavaslatot terjesztett a cortes elé az ostromállapot megszüntetése végett.

Sz. Pétervárról dec. 2-ról jelentik, hogy a Kaukaszus helytartója, Mihály nagyherceg oda érkezett, valamint Tmeretinsky Mezenkampf herceg, s Grejy főhadsegéd is, bécsi utjokból. — Gr. Berg tábornagy helytartót szintén oda várják, évi jelentéstételre.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyílttér. *)

Válasz

a cs.-sz.-domokosi rézbánya igazgatója Jekelius Károly úr nyílt levelére.

Ámbár ön ha nem is sietett, de mégis jónak látta nyílt levelémet csaknem két havi vajadás után e beces lapok 136 dik számában felelni; ámbár abban czáfolat helyett törvényszékkel s jámbor ügyvédjével akar ijosztgetni, és ámbár ön nevésséges felluvalkodottságában velem tovább szóba sem óhajjt állani: mindazáltal én — fámászkodva ebbeli sajnos tapasztalatomra, hogy ön adott szavát és igéreteit nem szokta oly hűn betartani, mint ki-mondani vagy megírni — még nem állhatom, hogy várva várt beces levelére e helyen ne válaszoljak.

Kézetet engemet erre az olvasó közönség véleményének igaz utba vezetése, és az eddig csak sejteni engedett tényállás hű és való képének felmutatása.

A beces szomszéd nincs hozzá szokva még a világossághoz, azért sérti a comptoir öbítéségéhez szokott gyenge szeméit a nyílt igazság, midőn azon sajtószabadságot, mely ugyan nem a 63-diki szász convent inye szerint, de a valódi alkotmányosság elvénél fogva tért nyílván némely közhivatalnok magas egyén is a szenyfoltot fölismertetni, egy-szersmind helyet adván a netalán méltatlanul megtámadottak öngazolására is, ocsárolja s kisebbiti, a helyett, hogy a kínálkozó tért és alkalmat az igazság érdekében méltóan felhasználná.

Igaz, hogy oly tényekre, melyeknek történeti multjok és sajnos jelenték van, könnyebb a negatio, mint a czáfolat, könnyebb az elferdítés és gyannúsítás, mint az igazolás. Ön is ezen könnyebb, habár kárhatosabb eszközt választotta, midőn fennemlített nyílt levelében az igazsággal szemben magát védeni erőlködik.

Avagy védelem, igazolás e, hogy ön — ki oly sokat látszik kereskedői jellemére tartani — egy saját nevére kiállított és lejárt telepített váltót prolougáltatni akar? s a már ovatolt, söt beperelt váltó költségeit (melynek fejében mi nem 40 frtot, mint ön írja, hanem a törvényesített költségeket és kamatokat követeltük) nem csak hordenzi nem akarja, de azt szemtelenségnek, zsarolásnak czi-mezi, söt még tovább nyíltan bevallja, hogy ebbeli (magas) felingerültség és bosszu következtében deponálta a pénzt; s felebbezte a már jogvényre emelkedett váltó fizetési rendelvényt?

Igazán bámulatra méltó eljárás, mely példányul szolgálhat, de egyezersmind tudásul a kereskedő világnak.

A t. olvasó közönség ezen jekeliusi jeremiából még tovább azt is olvassa: hogy ő — a mint mondja — csak 8 napi haladékos kért s még hamarabb (noha 18 nap múlva) már a telepítvényeshez elküldötte a váltófedezetet, és én ebbe sem egyeztem belé, söt nem is válaszoltam, hanem beperesítettem stb.

Ő az ártatlan birka, én a gyapjút szomjuhozó farkas! csakugyan megvetendő eljárás! és... de t. olvasó közönség! tartózkodj egy perczig a páleza kettő törésében, hadd szóljak én is, és tud meg, hogy ezen peres ügy, s illetőleg követelés 5, irva: öt év eltöltől származik, s hogy két év óta, mióta t. i. beperesítettem, 3, mond három ki-egyezést irtunk papirra, a nélkül, hogy ezek közül a t. igazgató Jekelius úr egyet is megtartott volna, s hogy ennyi ámitás és huzavonás után most egy újabb negyedik prolougatiót nem engedtem, nem engedhetem, világosan igazolva van.

És még ehhez ha hozzá teszem, hogy én itt és ebben egy reám bizott, sokáig hurczolt és káro-sított árvaí ügynek vagyok képviselője, azt hiszem teljesen fel leendő engesztve a jekeliusi dermedtségbe alélt könnyenhiyőség eljárásom humanitására nézve is.

Nó de — mondhatja valaki — méltányosság-ból mégis csak válaszolhattam volna J. urnak, hogy tudja mihez tartsa magát. És ez ugy is van, mert még mintegy két héttel e váltó lejárat előtt levelben figyelmeztettem J. urat a lejárat napra és fizetésre, söt midőn ő erre a prolougatiót kérte ujjolag, tehát másodszor is irtam a becsületes urnak határozott szándékomról, s ezen mindkét-rendbeli leveleimről postai vények tanuskodnak. Hogy tehát ezek daczára is miért látta jónak J. úr a nyilvánosság előtt a valóságot megtgadni, meghamisítani — feleljen ő reá, nehogy története-sen az én és a közönség méltó itélete, roszszalása által megsértődjék.

Ilyen szembe való porhintés és nem több hí-telt érdemlő az, a mit Jekelius úr az ő vagyoni és erkölcsi áldozatairól felhozott. Nem igaz, hogy ő sajátjából a bánya társulatért nekem valaha egy fillért is fizetett volna, és nem csak nem fizetett, de még nevé sem adta a társulat érdekében — annyira becsülte azt — addig oda, míg az általam foglalva tartott rezet neki és társának szemé-ly ökre törvényesen nem cedáltam. Ennélfogva J. úr a banya társulatért elvállalt váltókért tulságosan fedezve volt; azt pedig, hogy mikor a váltókat fe-dezni kellett, saját cassájából fizette, ugy kell ér-tetni: hogy a derék, már születésénél fogva circum-spectus igazgató azon rézmennyiségből, melyet hozzá időszakonként a sz.-domokosi bányáról be-szállítottak, s melyből ő a munkabért vala fede-

*) Az e rovathban megjelenő cikkekért csak a sajtó-hatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

